

بررسی تأثیر مقررات کسب و کار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77

دکتر مرجان دامن کشیده^۱

سعید خدابخش‌زاده^۲

چکیده

سرمایه به‌عنوان یکی از پیش‌نیازهای رشد اقتصادی است. یکی از راه‌های تأمین سرمایه جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشد. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نیازمند محیطی امن برای فضای کسب‌وکار می‌باشد زیرا بازگشت سرمایه و بازدهی سرمایه را امکان‌پذیر می‌کند. برای داشتن محیطی امن نیازمند قوانین و مقررات درست برای کسب‌وکار می‌باشیم.

در این پژوهش سعی شده رابطه بین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، مقررات کسب‌وکار و رشد اقتصادی در طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ مورد بررسی قرار گیرد. این مطالعه با استفاده از مدل پانل دیتا صورت گرفته است. نمونه آماری استفاده شده در این پژوهش، شامل ۱۹ کشور منتخب از کشورهای G77 می‌باشد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای G77 با دو دوره تأخیر بر رشد اقتصادی تأثیری مثبت و معناداری دارد. همچنین حاکمیت قوانین با یک دوره تأخیر تأثیر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی دارد.

واژگان کلیدی: سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، حاکمیت قوانین، فضای کسب و کار، رشد اقتصادی، پانل دیتا

طبقه بندی JEL: M21.K23.F21.C23

۱. استادیار دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی،

E.Mail:m.damankeshideh@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد علوم اقتصادی، E.Mail: khodabakhsh.said@gmail.com

۱. مقدمه

در دهه ۹۰ میلادی، اهمیت «فضای کسب‌وکار» به‌عنوان حلقه ارتباطی فضای خرد و کلان اقتصادی در ادبیات اقتصادی مطرح شد. آنچه مسلم است اصلاح مقررات کسب‌وکار و بهبود شاخص‌های مزبور در عرصه جهانی نه تنها گامی مثبت و اساسی در جهت تقویت جنبه مشارکت بخش خصوصی در عرصه اقتصاد و ارتقاء و تسهیل ورود فناوری به کشور است. مادامی که فضای کسب‌وکار بهبود نیابد بهبود عملکرد بنگاه‌ها و به طور کلی رشد بخش خصوصی امکان‌پذیر نیست کاهش رقابت‌پذیری بنگاه‌ها و گسترش بخش غیررسمی از پیامدهای محیط نامناسب کسب‌وکار است. گسترش بخش غیررسمی اقتصاد، برای دولت به مفهوم کاهش درآمد مالیاتی، برای فعالان اقتصادی غیررسمی به معنی محروم ماندن از منابع تامین مالی رسمی و برای بنگاه‌های رسمی به مفهوم قرار گرفتن در رقابت ناسالم با فعالان غیررسمی است. اهمیت سهولت مقررات کسب‌وکار به ویژه برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) به حدی است که کشورهایی چون کره جنوبی، چین، مالزی و روسیه برای بهبود شرایط اقتصادی اصلاح این قوانین را در شمار برنامه‌های خود قرار داده‌اند.

اهداف اصلی این مقاله بررسی تاثیر مقررات کسب‌وکار بر رشد اقتصادی و بررسی تاثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب G77 شامل الجزایر، آرژانتین، بنگلادش، کلمبیا، دومینیک، مصر، هند، اندونزی، ایران، مراکش، پاکستان، پرو، عربستان، تایلند، تونس، اوروگوئه، ونزوئلا، ویتنام، سنگاپور می‌باشد. زیرا از همگنی در میزان رتبه بندی در فضای کسب‌وکار و میزان حاکمیت قوانین در یک سطح برخوردار می‌باشند. به طوری بر اساس گزارش سال ۲۰۱۰ انجمن اقتصاددانان برجسته رتبه این دسته از کشورهای در فضای کسب‌وکار بین ۵/۴۲ تا ۳/۹۶ می‌باشد.

به همین منظور سعی بر این شده تا در این مقاله به این سوال پاسخ داده شود. میزان حاکمیت قوانین و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی چگونه موجب رشد اقتصادی می‌شود؟ بر این اساس فرضیه‌های زیر برای این مقاله مد نظر می‌باشد:

- ۱- آیا میزان حاکمیت قوانین در کشورهای منتخب G77 مثبت و معنی‌داری دارد.
- ۲- میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و میزان سخت بودن مقررات کسب‌وکار در کشورهای منتخب G77 بر میزان رشد اقتصادی آیا اثری مثبت و معنی‌داری دارد.

به این منظور سعی شده به بررسی سوال و فرضیات تحقیق از روش پانل دیتا پرداخته شود.

۲. مبانی نظری

در اقتصاد کلاسیک و تعابیر ساده، رشد اقتصادی عبارت است از افزایش تولید یک کشور در یک سال خاص در مقایسه با مقدار آن در سال پایه (فیشر^۱ ۱۹۹۰). مایکل تودارو رشد اقتصادی را فرایند پایداری می‌داند که در اثر آن ظرفیت تولید اقتصادی در طی زمان افزایش می‌یابد و سبب افزایش سطح درآمد ملی می‌شود. اما از نظر کوزنتس رشد اقتصادی مفهوم دقیق‌تری دارد و عبارت است از: افزایش بلندمدت ظرفیت تولیدی به منظور عرضه‌ی هر چه متنوع‌تر کالاها را اقتصادی به مردم (محمدزاده، ص ۷۷).

برای افزایش رشد و توسعه اقتصادی باید شرایط مورد نیاز برای این امر تحقق یابد. می‌توان شرایط محیطی مورد نیاز برای افزایش تولید و گسترش کسبوکار را به فضای کسبوکار تعریف کرد. به عبارت دیگر، فضای کسبوکار متغیرهای موثر بر کسبوکار بنگاه‌های اقتصادی است که خارج از تسلط و قدرت آن بنگاه‌ها است ولی بر نتیجه تلاش آنها بسیار موثر است.

همچنین انباشت سرمایه به عنوان یکی از پیش‌نیازهای اساسی در فرایند رشد اقتصادی است که می‌تواند از منابع داخلی یا خارجی تامین گردد. منابع مالی خارجی به عنوان مکملی برای پس‌انداز داخلی می‌باشد. از مهم‌ترین راه‌های ورود منابع مالی خارجی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)^۲ است.

فواید سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) شامل جذب سرمایه، تکنولوژی روز، دانش جدید، بالابردن توانایی مدیریت، افزایش اشتغال، بهبود تراز پرداخت‌ها و افزایش قدرت رقابت است. براساس مطالعات، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تابع عوامل زیادی از قبیل نرخ بازگشت سرمایه، باز بودن اقتصاد، زیرساخت‌ها، رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری داخلی، منابع طبیعی، سرمایه انسانی، تورم، نرخ ارز، بدهی خارجی، وضع مالی دولت و اندازه بازار می‌باشد.

یکی از موارد بسیار موثر بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) وضعیت مقررات و میزان حاکمیت قوانین در کشورهای میزبان سرمایه‌گذاری می‌باشد. مقررات به‌طور نسبی می‌تواند به‌صورت مانعی برای ورود سرمایه‌گذاران به عرصه تولید باشد. مانعی که هم می‌تواند بر سر راه سرمایه‌گذاران داخلی و هم سرمایه‌گذاران خارجی (به‌صورت شدیدتر) باشد. مثلاً اگر مالکیت خارجی‌ان بر دارایی‌های داخل کشور ممنوع باشد، دیگر انگیزه‌ای برای سرمایه‌گذاری آنان باقی نمی‌ماند.

اتخاذ قوانین باثبات و کاهش قوانین دست‌وپا گیر به‌منظور ورود و خروج به کسبوکار باعث خواهد شد که تعداد سرمایه‌گذاران خارجی وارد شده به اقتصاد میزبان بیشتر شده و اثرات مثبتی بر رشد اقتصادی میزبان بگذارد. اصولاً بنگاه‌های خارجی که تحت عنوان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در اقتصاد کشور میزبان راه‌اندازی می‌شوند به‌طور نسبی از فناوری پیشرفته‌تر و روش‌های مدیریتی نوین و ..... نسبت به بنگاه‌های داخلی در فرآیند

1. Fisher 1990

2. foreign direct investment

تولید بهره‌مند می‌باشند و با افزایش سهم بنگاه‌های خارجی در اقتصاد میزبان و تعامل سازنده میان بنگاه‌های داخلی و خارجی اثرات مثبتی بر مهارت نیروی کار، ساختار بازار، سطح دستمزدها و ... دارد که در نهایت منجر به بهبود تولید در کشور میزبان و رشد اقتصادی آن کشور می‌شود (ولی‌نیا، ۱۳۹۰، صص ۴۴، ۴۵).

هزینه‌های مقررات به دو صورت پولی و زمانی می‌باشد. هزینه‌های مالی، هزینه‌هایی است که در انجام فرایند سرمایه‌گذاری و یا در طول بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری، به عواملی غیر از عوامل تولید باید پرداخت گردد مانند هزینه‌هایی که برای ثبت شرکت باید پرداخت گردد و یا هزینه‌هایی که براساس قانون باید به عوامل تولید بیشتر از هزینه مستقیم تولید پرداخت گردد مانند هزینه‌هایی که براساس قانون کار باید به صورت حق مسکن و ... پرداخت گردد. هزینه‌های زمانی هم، هزینه‌هایی است که به سرمایه‌گذاران، به دلیل از دست دادن زمان تحمیل می‌شود. بعضی از اثرات منفی بالا بودن مقررات در فضای کسب‌وکار را می‌توان این گونه بر شمرد:

- بزرگ شدن بخش غیررسمی اقتصاد و ایجاد بازار سیاه که به خاطر فرار از هزینه‌های ناشی از مقررات یا گریز از مراحل پر پیچ‌وخم مقررات، به وجود می‌آید.

- کاهش سرمایه‌گذاری در اقتصاد و به تبع آن بالا رفتن میزان بیکاری در کشور و کاهش رشد اقتصادی کشور. گزارش فضای کسب‌وکار^۱ به کنکاش در خصوص چارچوب بهبود مقررات فضای کسب‌وکار و شناسایی چالش‌های موجود جهت ارتقا وضعیت کسب‌وکار می‌پردازد. اولین گزارش فضای کسب‌وکار در سال ۲۰۰۳ در قالب ۵ شاخص و در مورد ۱۳۳ کشور تهیه شد، که در حال حاضر تعدادش به ۱۱ شاخص رسیده و تعداد کشورهای مورد بررسی به ۱۸۳ کشور ارتقا یافته است.

در گزارش ۲۰۱۰ شاخص‌های کمی مربوط به مقررات کسب‌وکار و حمایت از حقوق مالکیت به شرح ذیل در میان کشورهای جهان مورد مقایسه قرار گرفته است:

۱- شروع کسب و کار (فرآیند ثبت شرکت)^۲

۲- اخذ مجوزها (مجموعه اقدامات اخذ تاسیس مجوز تا راه‌اندازی یک کارگاه را شامل می‌شود)^۳

۳- استخدام و اخراج نیروی کار (قوانین بازار کار)^۴

۴- ثبت مالکیت (فرآیند لازم جهت ثبت دارایی در دفتر اسناد رسمی می‌باشد)^۵

۵- اخذ اعتبار^۶

۶- حمایت قضایی از سهامداران جزء^۱

1. doing business report
2. starting a business
3. dealing with construction permits
4. Employing workers
5. Registering property
6. Getting credit

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۸۵

۷- پرداخت مالیات^۲

۸- تجارت فرامرزی^۳

۹- انحلال یک فعالیت^۴

۱۰- الزام آور بودن قراردادهای^۵

در گزارش مزبور، بانک جهانی با استناد به ۱۰ شاخص فوق، رتبه شاخص فضای کسب‌وکار را محاسبه و به صورت مقایسه‌ای برای تمامی کشورهای مورد بررسی گزارش می‌دهد.

براساس شاخص‌های بالا بعضی از قوانینی که بر فضای کسب‌وکار و ورود به آن تأثیر می‌گذارد می‌توان به قانون کار، قانون بیکاری، قانون تامین اجتماعی، قانون مالیات، قوانین مربوط به مالکیت، قانون ورشکستگی و قانون تجارت اشاره نمود. این فراوانی قوانین به صورت موانعی بر سر راه ورود بخش خصوصی به فضای تولید کشور است که می‌توان با حذف یا اصلاح برخی از این قوانین، راه را برای سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی هموار کرد. اصلاح قوانین موجود باید سه ویژگی مهم را دربرگیرد. اول اینکه تعداد مراحل قانونی انجام یک فعالیت تا حد امکان کاهش یابد. در مرحله بعد باید هزینه‌های ناشی از ایجاد قانون تا حد ممکن کاهش یابد و مهم‌تر از همه مدت زمان اجرای یک فرایند قانونی کاهش یابد.

یک بنگاه برای کسب و حفظ مزیت رقابتی همواره باید نسبت به تغییرات فضای کسب‌وکار هوشیار بوده و آن را رصد کند تا بتواند استراتژی‌های خود را به‌درستی تغییر داده و در صورت لزوم برنامه‌ریزی جدید انجام دهد و در این راستا روش‌هایی برای بررسی فضای کسب‌وکار توسط بنگاه وجود دارد.

در تعریفی که یکی از کمیته‌های OECD در راهنمایی در زمینه بهبود فضای کسب‌وکار انتشار داده است فضای کسب‌وکار را مجموعه از سیاست‌ها، شرایط حقوقی، نهادی و مقرراتی تعریف کرده است که بر فعالیت‌های کسب‌وکار حاکم است.

برای ارزیابی محیط کسب و کار، سازمان‌های بین‌المللی مختلف به طراحی شاخص‌هایی پرداختند که این شاخص‌ها بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی بین‌المللی تأثیرگذار است.

اصلی‌ترین شاخص‌های بررسی فضای کسب‌وکار شامل: انجام کسب‌وکار، فضای کسب‌وکار، رتبه بندی ریسک سیاسی، شاخص آزادی اقتصادی، عکس فوری فضای کسب‌وکار، شاخص طراحی شده توسط شرکت نوسازی صنایع ایران، شاخص فساد، شاخص بی‌ثباتی، شاخص آسیب‌پذیری، نماگرهای احساس اقتصادی می‌باشد که هر کدام از شاخص‌های فضای کسب‌وکار دارای زیر شاخص‌هایی می‌باشد.

1. Protecting investors
2. Paying taxes
3. Trading across borders
4. Enforcing contracts
5. Closing a business

انجام کسب و کار: پروژه بررسی سهولت فضای کسب و کار در کشورهای جهان در سال ۲۰۰۴ در بانک جهانی کلید خورد موسسه مالی بین‌المللی (IFC) به‌عنوان مجری این پروژه نقش بازوی توسعه بخش خصوصی را برای بانک جهانی ایفا می‌کند و به‌دلیل اعتبار بالایی که آمارهای اعلام شده توسط این موسسه برای سرمایه‌گذاران دارد، کسب جایگاه مناسب در رتبه‌بندی‌های این موسسه، از اهمیت راهبردی و فوق‌العاده‌ای برخوردار است، ضمن اینکه رتبه‌بندی‌ها و آمارهای اعلام شده از سوی این موسسه، برای سرمایه‌گذاران خارجی راهنمایی مطمئن برای انتخاب کشور میزبان تلقی می‌شود.

شاخص فضای کسب و کار: این شاخص اولین بار در سال ۲۰۰۱ توسط واحد اطلاعات اقتصادی^۱ (EIU) که تحت نظارت نشریه اکونومیست^۲ لندن فعالیت می‌کند منتشر شد. این شاخص تاکید زیادی بر ریسک اقتصادی و اجتماعی فعالیت‌های تجاری داشته و به پیش بینی شرایط آینده کشورها می‌پردازد. ده فاکتور اصلی این شاخص عبارتند از: محیط سیاسی، محیط اقتصاد کلان، فرصت‌های بازار، سیاست‌های معطوف به تجارت آزاد و رقابت، سیاست‌های معطوف به سرمایه‌گذاری خارجی، تجارت خارجی و رژیم نرخ ارز، بازارهای مالی مالیات‌ها، بازار کار، زیرساخت‌ها. هر کدام از این ده فاکتور اصلی دارای زیرمجموعه‌هایی است که میانگین آنها تعیین‌کننده امتیاز این فاکتورها می‌باشد و در مجموع ۷۰ شاخص در محاسبه این شاخص ترکیبی استفاده می‌شود که ۵۰ درصد اطلاعات آنها از آمارهای رسمی کشورها و ۵۰ درصد نیز براساس مطالعات پیمایشی این سازمان تهیه می‌گردد. نمره این شاخص بین صفر تا ده می‌باشد که هر چه امتیاز یک کشور بیشتر باشد نشان‌دهنده کیفیت بیشتر محیط کسب و کار آن کشور می‌باشد. این شاخص برای ۸۲ کشور جهان تعریف می‌گردد. در ادامه جدول بدترین و بهترین کشورها از نظر شاخص محیط کسب و کار اکونومیست آمده است.

شاخص رتبه‌بندی ریسک سیاسی: این شاخص توسط سازمان راهنمای بین‌المللی ریسک کشور^۳ تهیه می‌گردد و هدف آن فراهم کردن ابزاری برای ارزیابی ثبات سیاسی کشورها و مقایسه میان آنها است. این شاخص ترکیبی، از ۱۲ جزء تشکیل شده است که عبارتند از: شرایط سرمایه‌گذاری، فساد، قانون و نظم، کیفیت بوروکراسی، ثبات دولت‌ها، شرایط اقتصادی اجتماعی، اختلافات داخلی، اختلافات خارجی، نفوذ نظامی، تنش‌های قومی، تنش‌های مذهبی، پاسخگویی دموکراتیک

شاخص آزادی اقتصادی: این شاخص عدم وجود اجبار یا محدودیت دولت بیش از حد نیاز را بر روی تولید، توزیع و یا مصرف کالاها و خدمات را بررسی می‌کند. این شاخص توسط بنیاد هریتیج^۴ تدوین می‌گردد. در این شاخص ۵۰ متغیر اقتصادی مستقل را مورد مطالعه قرار می‌دهند. این متغیرها در ده دسته اصلی قرار می‌گیرند که

-
1. Economist Intelligence Unit
  2. Economist
  3. International Country Risk Guide
  4. The Heritage Foundation

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۸۷

این دسته‌ها عبارتند از: سیاست تجاری، بار مالی دولت، دخالت دولت در اقتصاد، سیاست پولی، جریان‌های سرمایه و سرمایه‌گذاری خارجی، بانکداری و تامین مالی، دستمزدها، قیمت‌ها، حقوق مالکیت معنوی، مقررات و فعالیت بازارهای غیر رسمی

شاخص تصویر لحظه‌ای فضای کسب‌وکار: این شاخص تلاش دارد تا عکسی فوری از فضای کسب‌وکار کشورها را نشان دهد و بخش‌های اولویت‌دار برای اصلاح را شناسایی کند. این شاخص با استفاده از اطلاعات منابع مختلف و ارائه یک نمودار راداری، مطالعات مختلف محیط کسب‌وکار در مورد یک کشور را خلاصه می‌کند. هشت نماگر در تدوین این شاخص استفاده می‌گردد که عبارتند از: شاخص آزادی اقتصادی بنیاد هریتیج، رتبه بندی ریسک سیاسی (از شاخص راهنمای بین‌المللی ریسک کشور)، رتبه بندی اعتبار کشور (موسسه سرمایه‌گذاری نهادی)^۱، شاخص فضای کسب‌وکار (واحد اطلاعات اقتصادی نشریه اکونومیست)، شاخص کیفیت مقررات^۲ (از شاخص‌های حکمرانی گروه بانک جهانی)^۳، شاخص کنترل فساد^۴ (از شاخص‌های حکمرانی گروه بانک جهانی)، رتبه‌بندی کیفیت فضای کسب‌وکار ملی (از گزارش رقابت‌پذیری جهانی مجمع جهانی اقتصاد)، رتبه انجام کسب‌وکار^۵ (گزارش انجام کسب‌وکار گروه بانک جهانی)

در شاخص عکس فوری فضای کسب‌وکار از نمودار راداری برای مقایسه وضعیت هشت نماگر فوق در مقایسه با الف. کشورهای منطقه. ب. کشورهای هم‌طبقه درآمدی استفاده می‌شود. در این نمودار عدد هر نماگر بین صفر تا یک می‌باشد که عدد صفر نشان‌دهنده بدترین وضعیت و حداقل آن شاخص در میان کشورهای منطقه یا طبقه درآمدی است و عدد یک نشان‌دهنده بهترین موقعیت در میان کشورهای منطقه یا گروه درآمدی می‌باشد. به عنوان مثال نمودار راداری ایران در سال ۲۰۰۹ به صورت زیر می‌باشد:

شاخص طراحی شده توسط شرکت نوسازی صنایع ایران: در سال ۱۳۸۴ شرکت نوسازی صنایع ایران گزارشی با عنوان «محاسبه و ارزیابی فضای کسب‌وکار کشور در مقایسه با ۷۰ کشور جهان» تهیه کرد که در آن با بررسی و الهام از شاخص‌های فضای کسب‌وکار به طراحی مدلی برای ارزیابی فضای کسب‌وکار کشور و جهان پرداخته است. این شاخص فضای کسب‌وکار را براساس ده محور زیر مورد بررسی قرار داده است: سلامت و گستردگی بازارهای مالی، محیط اقتصاد کلان، میزان باز بودن اقتصاد، بزرگی و کارایی دولت، زیربنای فیزیکی، انعطاف‌پذیری نیروی کار، فناوری ارتباطات و اطلاعات، زیربنای علمی و فناوری، محیط سیاسی _ اجتماعی، انحصار و رقابت.

1. Institutional Investor
2. Regulatory Quality Indicator
3. World Bank Group Governance Indicators
4. Control of Corruption
5. Doing Business Rank

هر کدام از این محورها دارای شاخص‌هایی است که در مجموع ۱۵۰ متغیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. اطلاعات خارجی براساس آمارهای رسمی بین‌المللی و پیمایش‌های بین‌المللی و پیمایش داخلی نیز با نظرسنجی از صنایع کشور صورت می‌گیرد.

شاخص فساد: فساد اقتصادی را نقص قوانین موجود برای تامین منافع و سود شخصی تعریف می‌کنند. رواج فساد یکی از موانع توسعه اقتصادی و موجب ناکارآمدی سیاست‌های دولت است. فساد باعث می‌گردد تا فعالیت‌های اقتصادی از شکل مولد به سمت رانت‌ها و فعالیت‌های زیرزمینی و غیرمولد سوق پیدا کند.

یکی از شاخص‌هایی که در زمینه فساد اقتصادی ارزیابی می‌شود، شاخص درک یا تصور از فساد^۱ (CPI) است. در این شاخص، میزان پرداخت و دریافت رشوه، میزان ارتکاب اختلاس و جرائم مشابه از سوی مقامات سیاسی و اداری مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این شاخص در مقیاس صفر تا ده می‌باشد و براین اساس نمره ۱۰ به کشوری مربوط می‌شود که هیچ‌گونه فساد در آن وجود ندارد و نمره صفر مربوط به کشوری است که دارای بالاترین میزان فساد است. این شاخص توسط سازمان شفافیت جهانی^۲، از سال ۱۹۹۵ تاکنون تدوین می‌شود. این شاخص در سال ۲۰۱۰ برای ۱۷۸ کشور ارائه شده است. همان‌طور که از عنوان این شاخص بر می‌آید این شاخص مبتنی بر ذهنیت و تصور افراد از فساد است و این تصورات می‌تواند با واقعیت‌های مربوط به فساد متفاوت باشد.

شاخص بی‌ثباتی: بی‌ثباتی اقتصادی به عنوان مقیاسی از شدت و نوع شوک‌ها و بحران‌های به وقوع پیوسته در اقتصاد تعریف می‌شود و بالاتر بودن بحران‌های اقتصادی نشان‌دهنده بی‌ثباتی بیشتر و فضای نامساعدتر اقتصادی می‌باشد. بی‌ثباتی در دو شکل ظهور می‌کند بی‌ثباتی قیمت و بی‌ثباتی ستاده. بی‌ثباتی قیمتی بیان‌کننده بی‌ثباتی در سطح عمومی قیمت‌ها است و بی‌ثباتی ستاده نشان‌دهنده تغییرات و نوسانات مقادیر تولید جامعه می‌باشد.

شاخص آسیب‌پذیری: آسیب‌پذیری اقتصادی یک ویژگی ساختاری می‌باشد که احتمال مواجهه یک اقتصاد با بحران یا شوک‌های اقتصادی را نشان می‌دهد. این آسیب‌پذیری می‌تواند ناشی از ویژگی‌های جغرافیایی (نظیر آسیب‌پذیری نسبت به زلزله)، سیاسی، اجتماعی و یا اقتصادی باشد.

شاخص آسیب‌پذیری احتمال وقوع یک بحران در اقتصاد را اندازه‌گیری می‌کند. برخلاف بی‌ثباتی اقتصادی که مقادیر بالفعل را اندازه‌گیری می‌کند، آسیب‌پذیری اقتصادی مقادیر بالقوه را در نظر می‌گیرد.

نماگرهای احساس اقتصادی: نماگرهای احساس اقتصادی یک مجموعه استاندارد از نماگرها و شاخص‌ها است که توسط کمیسیون اروپایی و براساس داده‌های کیفی از نظرسنجی‌هایی محاسبه می‌شود که از تمایل مصرف‌کننده و تمایل کسب‌وکار به دست می‌آید. نماگرها و شاخص‌های تشکیل‌دهنده نماگرهای احساس اقتصادی

1. Corruption Perception Index
2. Transparency International

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۸۹
کمیسون اروپایی عبارتند از: نماگر اعتماد صنعتی (ICI)، نماگر اعتماد ساخت و ساز (CCI)، نماگر اعتماد
مصرف‌کننده (CSCI)، شاخص قیمت سهام (SPI) .

سرمایه‌گذاری خارجی: سرمایه‌گذاری خارجی به انتقال وجوه یا مواد از یک کشور به کشور دیگر جهت
استفاده در تاسیس یک بنگاه اقتصادی در کشور اخیر به ازاء مشارکت مستقیم و غیرمستقیم در عواید آن» (رنیلد،
۱۹۸۵، ص ۲۴۶)، معمولاً به هر سرمایه‌گذاری در کشورهای بیگانه از سوی شرکت‌های خصوصی و افراد حقیقی
(غیر از کمک‌های دولتی) سرمایه‌گذاری خارجی می‌گویند. سرمایه‌گذاری خارجی به دو دسته سرمایه‌گذاری
مستقیم خارجی و سرمایه‌گذاری غیر مستقیم خارجی یا سرمایه‌گذاری پرتفلیوی خارجی تقسیم می‌شود.
براساس تعریف صندوق بین‌المللی پول «سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با هدف کسب منافع طولانی مدت
توسط یک شخص حقیقی یا حقوقی مستقر در یک اقتصاد معین صورت می‌گیرد» همچنین طبق تعریف سازمان
ملل «سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی شامل رابطه‌ای بلندمدت است که منعکس‌کننده منفعت و نظارتی پایدار از
دارایی خصوصی در اقتصاد یک کشور در شرکتی مستقر در اقتصاد کشور دیگر است.

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی: بحث سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یکی از مجاری تامین مالی (سرمایه) در
سطح بین‌المللی محسوب می‌شود. در کشورهای درحال توسعه، منابع مالی خارجی شامل کمک‌های بلاعوض
کشورهای توسعه‌یافته، جریان مالی ناشی از منابع متعدد نظیر بانک جهانی، بانک‌های منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری
مستقیم و غیرمستقیم خارجی است. هر سرمایه‌گذاری به یک سری عوامل بستگی دارد برخی از مهمترین آن را
می‌توان اینگونه بیان داشت:

نرخ بازگشت سرمایه^۱: مطلوبیت سرمایه‌گذاری‌ها برای سرمایه‌گذاران خارجی در سود آن‌ها می‌باشد (آنکتاد،
۱۹۹۹، ص ۱۷). بنابراین تصمیم به سرمایه‌گذاری به مقدار ریسک و بازده سرمایه در آن اقتصاد بستگی دارد.
تئوری پورتفلیو تأیید می‌کند که سرمایه در اقتصادی با خطرات کم و نرخ‌های بالای بازده جریان می‌یابد. نرخ
ریسک تنظیم شده با بازده سرمایه‌گذاری در یک اقتصاد دارای ریسک، بایستی به صورت منطقی جهت جذب
سرمایه خارجی بالا باشد. این متغیر به وسیله بهره‌وری (تولید نهایی) سرمایه اندازه‌گیری می‌شود و انتظار می‌رود با
جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی رابطه مثبت داشته باشد.

حقوق سیاسی^۲: اقتصاددانان ارتباط بین حقوق سیاسی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را ثابت کرده‌اند. با
فرض ثابت بودن سایر شرایط، اقتصادهای پایدار (از نظر سیاسی و دموکراسی) بیشتر از کشورهای مستبد و بدون
ثبات می‌توانند سرمایه خارجی جذب کنند (اشنایدر و ...^۳، ۱۹۸۵). رژیم‌های دمکراتیک آزادی‌های مدنی، دستورات

-
1. Rate Return to Investment
  2. Political Rights
  3. Shneider and Frey

قانونی و حقوق مالکیت را که محیط مناسبی برای جریان سرمایه خارجی فراهم می‌کند، به رسمیت می‌شناسند. «نوگوی^۱» (۲۰۰۱) معتقد است بسیاری از کشورهای در حال توسعه به علت ریسک بالا و بی‌ثباتی سیاسی و ساختاری غیرقابل پیش‌بینی، سرمایه خارجی اندکی جذب کرده‌اند. در این مقاله برای اندازه‌گیری حقوق سیاسی از آمار و اطلاعات موسسه Freedom House برای شاخص حقوق سیاسی استفاده شده است. نکته قابل توجه آن است که Freedom House سازمانی غیردولتی است که در سال ۱۹۴۱ با هدف تشویق ارزش‌های مردم سالارانه در کشورها پایه‌گذاری شده است. این مؤسسه از سال ۱۹۷۲ گزارشی سالیانه در خصوص وضعیت آزادی در کشورها ارائه می‌دهد و در ارزیابی این مؤسسه دو مقوله «حقوق سیاسی» و «آزادی‌های مدنی» مورد توجه قرار می‌گیرد. اختصاص مقادیر عددی به این شاخص‌ها به این صورت است که Freedom House به هر کشور در مورد هر یک از این دو شاخص نمره‌ای در محدوده ۱ تا ۷ اختصاص می‌دهد. نمره یک نشان‌دهنده بهترین وضعیت و نمره هفت نشان‌دهنده بدترین وضعیت است (حسین زاده بحرینی، ۱۳۸۳). انتظار می‌رود متغیر حقوق سیاسی همبستگی منفی با جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته باشد.

زیر بناها^۲: زیربناهای یک کشور برای محیط اقتصادی آن اهمیت اساسی دارد. زیرساخت‌های مناسب، باعث حرکت اقتصادی بدون انحرافات مهم به سمت رشد می‌شود. زیرساخت‌ها به‌طور معمول تنها به شکل فیزیکی مثل جاده‌ها، بنادر و ... نیستند؛ بلکه کارکرد خود نهادهای کشور را نیز شامل می‌شود. سرمایه‌گذاران خارجی اقتصادهایی را ترجیح می‌دهند که دارای شبکه توسعه یافته‌ای از جاده‌ها، فرودگاه‌ها، عرضه آب، عرضه بدون وقفه انرژی، تلفن و اینترنت باشد. زیرساخت‌های ضعیف، هزینه فعالیت‌های اقتصادی را افزایش و نرخ بازده سرمایه را کاهش می‌دهد. به‌عنوان مثال با فرض ثبات سایر شرایط، هزینه‌های تولید در کشورهایی با زیرساخت‌های قوی، کمتر است و انتظار می‌رود این اقتصادها سرمایه خارجی بیشتری جذب کنند (موریست، ۲۰۰۰). شاخص اندازه‌گیری INFR نسبت سرمایه‌گذاری حقیقی بخش دولتی به کل تولید ناخالص داخلی حقیقی است و انتظار می‌رود که به صورت مثبت بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی موثر باشد. توجه کاربرد این جانشین به این صورت است که کشورهای دارای زیربناهای مناسب‌تر بهتر می‌توانند سرمایه خارجی را جذب نمایند.

فساد و خط قرمز بوروکراسی^۳: حتی با وجود محیط اقتصادی مساعد، فساد و بوروکراسی می‌توانند موانعی برای سرمایه‌گذاران خارجی در یک کشور به‌وجود آورند (ریولین^۴، ۲۰۰۱، ص ۱۹۱). فساد ضمن افزایش هزینه فعالیت تجاری، فرایند گرفتن مجوزهای تجاری لازم برای عملیات در اقتصاد میزبان را افزایش می‌دهد. با توجه به اینکه در اکثر کشورهای در حال توسعه شاخص‌های سری زمانی فساد وجود ندارد، «موسسه ملی شفافیت^۵» در

1. Ngowi
2. Infrastrure
3. Corruption and Buraucratic Red Tape
4. Rivlin
5. Transparency International institute

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77..... ۹۱

سال ۱۹۹۵ در حالی شروع به جمع‌آوری آمارها نمود که شاخص‌های موسسه نظارت بانک جهانی تنها برای دوره ۱۹۹۶-۲۰۰۲ موجود بود. همچون تحقیقات سایر کشورهای جهان، به علت عدم وجود داده‌های سری زمانی برای دوره ۱۳۳۸-۱۳۸۲ از مخارج دولتی که به‌صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی می‌باشد، به‌عنوان جانشین فساد یا بوروکراسی استفاده شده است. منطق استفاده از این جانشین این است که نخست: اندازه بزرگ دولت، فرصت‌های سوء استفاده از سرمایه توسط ماموران دولتی را فراهم خواهد نمود؛ دوم: دولت بزرگ باعث ایجاد پدیده جانشینی جبری سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی در بخشهای حساس اقتصاد خواهد شد و سوم: دولت بزرگ ساختار پیچیده و مشکلی را ایجاد می‌کند که محیط مناسبی برای جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نخواهد بود. بنابراین انتظار می‌رود که شاخص فساد و خط قرمز بوروکراسی به صورت منفی با سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی همبستگی داشته باشد.

سرمایه انسانی^۱: آموزش به عنوان انعکاسی از مهارت نیروی انسانی عامل مهمی در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی محسوب می‌شود. جمعیت آموزش دیده توانایی زیادی برای انجام کارهای خیلی پیچیده دارد و به آسانی خود را با وظایف جدید وفق می‌دهد. همچنین آموزش، توانایی کشور را در جذب تکنولوژی جدید افزایش می‌دهد. افزون بر این آموزش به عنوان یک عامل سبب تغییر ساختاری سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در شرکت‌های بین‌المللی از تولیدات کاربر به تولیدات تکنولوژی بر می‌شود. به عبارت دیگر وجود نیروی کار آموزش دیده و خیره در سازمان‌های تجاری مدرن عامل مهم و موثر بر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشد (ریولین، ۲۰۰۱). برای مثال جمهوری ایرلند به علت وجود نیروی کار آموزش دیده از جذب‌کنندگان مهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بوده است. سرمایه انسانی به وسیله نسبت شاغلان با تحصیلات عالی به کل شاغلان اندازه‌گیری می‌شود که طبق تئوری باید این شاخص ارتباط مثبت با جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته باشد.

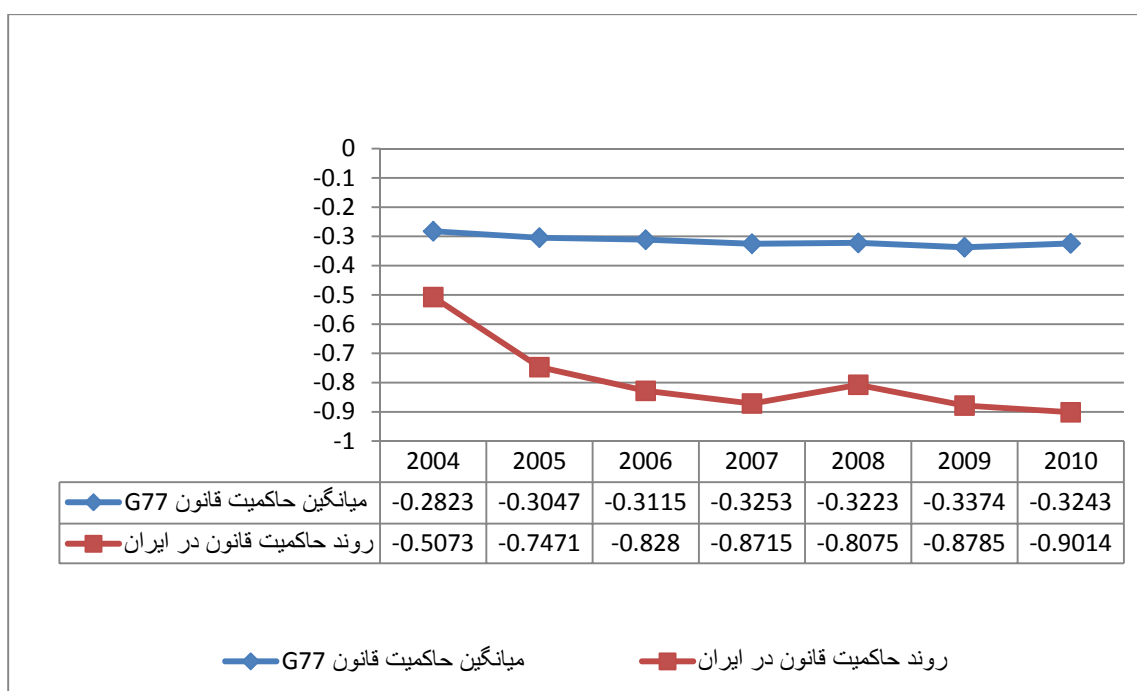
سرمایه‌گذاری داخلی^۲: اگر فرض کنیم نرخ سرمایه‌گذاری کشور میزبان بر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی موثر است فرض غیر منطقی ننموده‌ایم. نرخ سرمایه‌گذاری داخلی بازتابی از گرایش مردم برای کسب‌وکار و اعتماد آن‌ها به آینده اقتصاد می‌باشد. این متغیر همچنین اطلاعاتی از محیط سرمایه‌گذاری در کشور ارائه می‌دهد. بنابراین سرمایه‌گذاری داخلی به عنوان یک متغیر مستقل که توضیحی از تغییرپذیری سطح جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشد، استفاده می‌شود. از این رو، انتظار داریم وقتی سرمایه‌گذاری داخلی در سطح بالایی قرار دارد جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نیز بالا باشد.

-
1. Human Capital
  2. Domestic Investment

۳. بررسی روند متغیرهای تحقیق

برای بهتر نشان دادن اثر متغیرهای حاکمیت قوانین و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر میزان رشد اقتصادی به بررسی روند حاکمه در کشور ایران و کشورهای G77 در طی سالهای ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ می‌پردازیم.

نمودار ۱-۱. مقایسه حاکمیت قوانین در کشورهای G77 و ایران

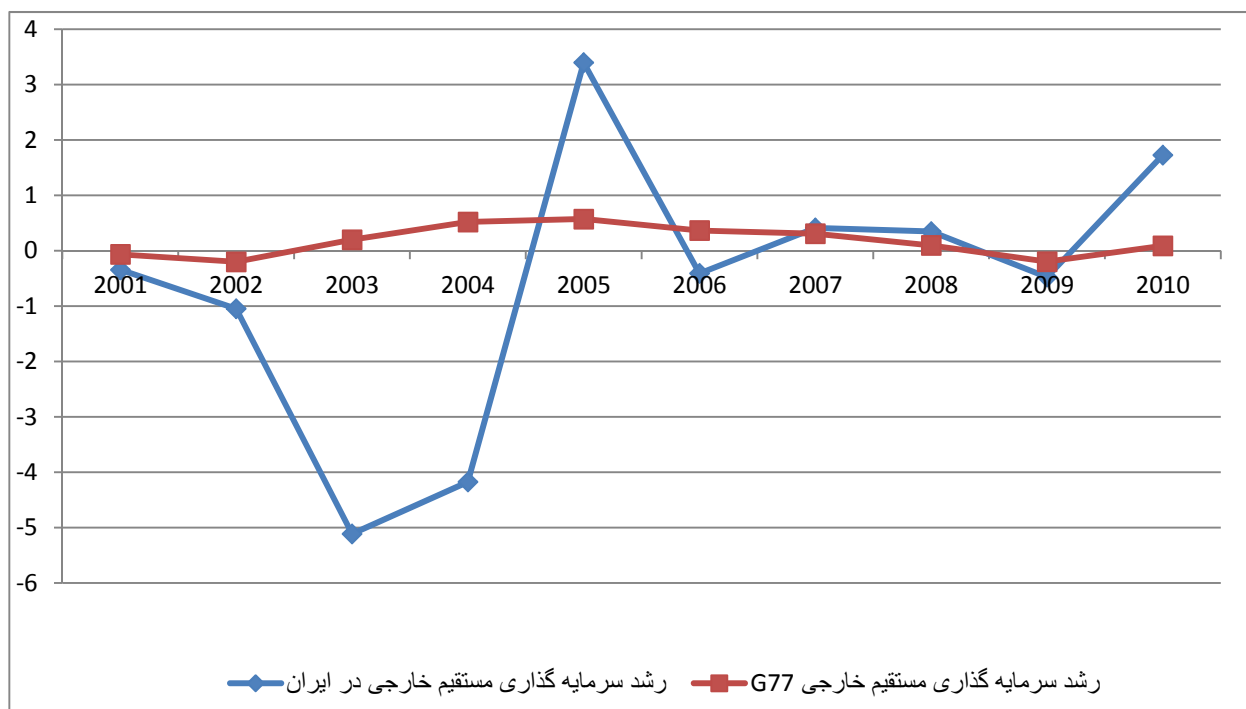

منبع: wdi 2010

با توجه به نمودار ۱-۱ مشاهده می‌شود که روند حاکمیت قانون در کشورهای G77 یک روند بسیار ملایم است. زیرا برای تغییرات حاکمیت قانون نیاز به زمان می‌باشد. اما روند حاکمیت قوانین در ایران به صورت نزولی می‌باشد به عبارتی روند حاکمیت قوانین در ایران در طی زمان روبه بدتر شدن می‌باشد تا رو به بهبود. از دیگر نکات قابل توجه در این نمودار می‌توان به نوع حاکمیت قوانین در کشورهای مذکور اشاره کرد. در کشورهای G77 و در ایران میزان حاکمیت قوانین منفی می‌باشد. به عبارتی بهتر نوع حاکمیت و نهادهای لازم برای این کشورها منفی می‌باشد.

بررسی تأثیر مقررات کسبوکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77..... ۹۳

نمودار ۱-۲. مقایسه روند سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای G77 و ایران

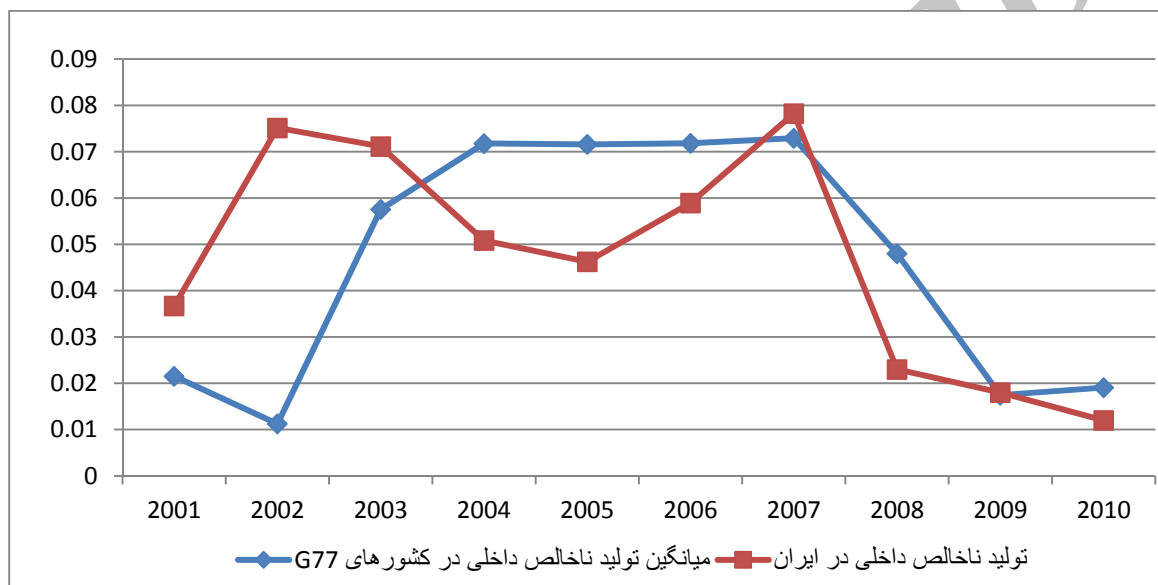
منبع: wdi 2010

همان‌طور که در نمودار ۱-۲ مشاهده می‌شود میزان رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران طی سال ۲۰۰۱-۲۰۰۴ همواره منفی است که نشان‌دهنده این موضوع می‌باشد که تنها در طی این سال‌ها هیچ تلاشی

جهت زمینه‌های جذب سرمایه‌گذار خارجی صورت نگرفته بلکه باعث خروج سرمایه‌گذاران مستقیم خارجی از کشور هم شده به طوری که میزان رشد، رشد منفی را نشان می‌دهد. همچنین در طی سال ۲۰۰۴-۲۰۰۵ میزان رشد مثبت که رشدی بسیار خوب می‌باشد به طوری که در طی این یک سال ۸ درصد میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی رشد داشته است. در حالی که در سال ۲۰۰۵-۲۰۰۶ میزان رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با ۴ درصد سقوط روبه‌رو شده است. در سال ۲۰۰۶-۲۰۰۹ میزان رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران تقریباً صفر می‌باشد که نشان‌دهنده این موضوع می‌باشد در طی این سال‌ها هیچ اقدامی جهت جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران نشده است. در کشورهای G77 میزان رشد اقتصادی طی سال‌های ۲۰۰۲-۲۰۰۵ صعودی می‌باشد و طی سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۰۹ میزان رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی رشدی منفی داشته

به عبارتی بهتر با خروج سرمایه‌گذاری مواجه شده‌اند. یکی از علل آن را می‌توان بحران اقتصاد جهانی در این سال‌ها دانست که باعث شد بسیاری روند سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در اکثر کشورهای دنیا با کاهش مواجه شود. از نکات قابل توجه دیگر در این نمودار می‌توان به میزان بسیار کم و منفی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در اقتصاد کشورهای G77 و ایران اشاره کرد. با توجه به نمودار ۱-۱ یکی از علل عمده کمبود سرمایه‌گذاری در ایران و کشورهای G77 را می‌توان نوع بد حاکمیت قوانین که باعث وجود عدم ثبات اقتصادی و نبود اطمینان‌های لازم و یا به عبارتی بهتر نبود نهادهای لازم برای سرمایه‌گذاری و بازگشت سرمایه دانست.

نمودار ۱-۳. مقایسه تولید ناخالص داخلی در کشورهای G77 و ایران

منبع: wdi 2010

همان‌طور که در نمودار ۱-۳ مشاهده می‌شود میزان رشد تولید ناخالص داخلی در کشورهای G77 در سال ۲۰۰۷ همزمان با شروع بحران اقتصادی در دنیا و کاهش رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی شروع به کاهش کرده است و تا سال ۲۰۰۹ که میزان سرمایه‌گذاری خارجی کاهش داشته است. در سال ۲۰۱۰ با بهتر شدن اوضاع اقتصادی و افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی این روند افزایش یافته است. همچنین در نمودار مشاهده می‌شود میزان رشد تولید ناخالص در ایران از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ روندی کاهش داشته است و در سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ روندی صعودی و در طی سالهای ۲۰۰۷-۲۰۱۰ روندی کاهشی. یکی از علل عمده این نوسانات در ایران به علت وابسته بودن اقتصاد ایران به نفت می‌باشد. بحران اقتصادی بر میزان تولید کشورهای خریدار نفت اثر دارد

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۹۵

و میزان تولید بر میزان سرمایه‌گذاری اثر دارد و از این طریق بحران اقتصادی وارد اقتصاد ایران می‌شود و میزان تولید ناخالص داخلی در ایران دچار این همه تغییر شده است.

۴. پیشینه تحقیق

آرش ولی‌نیا (۱۳۹۰)، به تحلیل اثرات سهولت ورود و خروج به کسب‌وکار بر بهره‌وری کل عوامل مطالعه موردی کشورهای منتخب در حال توسعه پرداخته است. وی در این پژوهش با استفاده از مدل پانل دیتا به این نتیجه رسیده است که میان شاخص مراحل شروع کسب‌وکار، زمان شروع کسب‌وکار، هزینه‌های شروع کسب‌وکار، حداقل سرمایه مورد نیاز برای شروع کسب‌وکار، نرخ بازستانی تعطیلی کسب‌وکار، شاخص زمان تعطیلی کسب‌وکار، هزینه‌های تعطیلی کسب‌وکار، درجه باز بودن کسب‌وکار و بهره‌وری عوامل تولید رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین در این مقاله بیان شده که سهولت ورود و خروج کسب‌وکار از طریق سرمایه‌گذاری خارجی بر بهره‌وری عوامل تولید اثرگذار می‌باشد.

در مقاله‌ای مارتا بنگوا و بلانکا سانچز روبلز (۲۰۰۲) تحت عنوان "سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، آزادی اقتصادی و رشد" به بررسی اثر متقابل بین آزادی اقتصادی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و رشد اقتصادی برابیک نمونه از ۱۸ کشور آمریکای لاتین برای سال‌های ۱۹۹۹-۱۹۷۰ می‌پردازد. در این مقاله به این نتیجه دست می‌یابند که آزادی اقتصادی در کشور میزبان تأثیر مثبتی در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد و همچنین سرمایه‌گذاری خارجی تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی دارد. با این حال سرمایه انسانی کافی، ثبات اقتصادی و بازار آزاد در بهره‌مندی بیشتر از منافع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بلندمدت موثر می‌باشد.

نورمن لویزا (۲۰۰۵) به همراه ماریا اویدا و لوئیس سرون ۴ انجام شده است، می‌توان اشاره کرد. این پژوهش تحت عنوان "بررسی تأثیر مقررات بر رشد اقتصادی و بخش غیررسمی" نهایتاً به این نتیجه رسیده که مقررات زیاد به خصوص در بازار کار و تولید منجر به کاهش رشد اقتصادی و تحریک بخش غیررسمی می‌شود.

ماتیاس بوس ۵ و خوزه لوئیس گرویزارد ۶ در مطالعه‌ای که در دو نوبت (۲۰۰۵، ۲۰۰۸) انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مقررات بیش از اندازه در کشورهای با مقررات بالا، رشد اقتصادی ناشی از سرمایه‌گذاری مستقیم

1. Marta Bengoa, Blanca SanchezRobles
2. Norman V.loayza
3. Ana Maria Ovieda
4. Luis Serven
5. Matthias Busse
6. Juse Luis Groizard

خارجی (FDI) را محدود می‌کند. این مطالعه نشان داد که نتایج براساس مدل‌های اقتصادسنجی مختلفی که استفاده می‌شود، متفاوت می‌باشد (مدل انتخاب شده در این پژوهش برگرفته شده از مدل انتخابی توسط ماتیاس بوس و خوزه لوئیس گرویزارد می‌باشد).

۵. تصریح مدل تابع نرخ رشد اقتصادی

بررسی شرایط رشد اقتصادی در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که عوامل بسیاری بر رشد اقتصادی مؤثر می‌باشد از جمله این عوامل می‌توان به میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، سرمایه فیزیکی، میزان اشتغال، حاکمیت قانون و میزان مقررات در فضای کسب‌وکار اشاره کرد. بنابراین لازم شد تا مطالعه‌ای به صورت تجربی در مورد این عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی در کشورهای G77 صورت گیرد.

در این پژوهش بر اساس تحقیقات انجام شده که در فصل گذشته آورده شد به منظور برآورد تابع رشد اقتصادی در کشورهای منتخب از مدل ماتیاس بوس و خوزه لوئیس گرویزارد به صورت زیر استفاده شده است.

$$\log GDP_{it} = c + \beta_1 DB_{it} + \beta_2 \log EMP_{it} + \beta_3 \log CAP_{it} + \beta_4 RUL_{it} + \beta_5 \log FDI_{it} + U_{it} \quad (1-1)$$

GDP_{it} = رشد اقتصادی در کشور t ام در زمان t ام.

c = عرض از مبدا.

DB_{it} = رتبه فضای کسب‌وکار کشور t ام در زمان t ام.

β_1 = اثر تغییرات در GDP به ازای تغییرات در رتبه کشور در فضای کسب‌وکار.

EMP_{it} = میزان اشتغال در کشور t ام در زمان t ام.

β_2 = میزان حساسیت (کشش) اشتغال.

CAP_{it} = سرمایه فیزیکی

β_3 = میزان حساسیت (کشش) سرمایه فیزیکی

RUL_{it} = میزان حاکمیت قانون در کشور t ام در زمان t ام.

β_4 = اثر تغییرات در GDP به ازای تغییرات در میزان حاکمیت قانون

FDI_{it} = میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشور t ام در زمان t ام.

β_5 = میزان حساسیت (کشش) سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی.

U_{it} = جمله اخلاص در کشور t ام در زمان t ام.

بررسی تأثیر مقررات کسب و کار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77..... ۹۷

بر اساس پیشینه تحقیق و مطالعات صورت گرفته شده انتظار می‌رود که $\beta_1 < 0$ ، $\beta_2 > 0$ ، $\beta_3 > 0$ ، $\beta_4 > 0$ ، $\beta_5 > 0$ باشند.

۶. برآورد مدل رشد اقتصادی برای کشورهای G77

در نهایت الگوی زیر مدل برآوردی در بازه زمانی ۲۰۰۴-۲۰۱۰ برای کشورهای G77 می‌باشد:

$$\log GDP_{it} = 9/4 - 0/00014 DB_{it} + 1/01 \log EMP_{it} + 0/21 \log CAP_{it} + 0/0024 RUL_{it-1} + 0/0076 \log FDI_{it-2}$$

(9/7)   (-1/69)   (16)   (6/6)   (4/65)

(3/89)

$$R^2 = 0/99$$

$$F = 3411$$

$$D-W = 1/17$$

$$\bar{R}^2 = 0/99$$

۶-۱. تفسیر اعداد بدست آمده

علامت تمام ضرایب برآورد شده مطابق با تئوری است. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده ($\bar{R}^2$) مدل ۰/۹۹ به دست آمده است که نشان می‌دهد قدرت توضیح دهنده مدل مناسب است.

مقدار $\bar{R}^2$ نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل یعنی رتبه هر کشور در فضای کسب و کار، اشتغال، سرمایه فیزیکی، حاکمیت قانون و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در مجموع ۰/۹۹ درصد تغییرات متغیر وابسته یعنی نرخ رشد اقتصادی را توضیح می‌دهد.

میزان آماره t-Statistic بیان‌کننده این است که ضرایب تک تک متغیرهای انتخابی شامل رتبه هر کشور در فضای کسب و کار، اشتغال، سرمایه فیزیکی، حاکمیت قانون و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، قابل قبول است. به عبارتی دیگر تک تک متغیرهای مستقل انتخابی بر متغیر وابسته موثر می‌باشند. این عدد باید $2 \leq$ یا بزرگتر از ۲ باشد تا تک تک متغیرها قابل قبول شوند. آماره Prob در معادله مذکور نشان می‌دهد که کلیه ضرایب در ۹۵٪ معنی‌دار می‌باشند.

میزان آماره F بیان‌کننده این است که ضرایب تمام متغیرهای مستقل انتخابی بر متغیر وابسته موثر می‌باشند یا نه. این عدد باید از ۴ بزرگتر باشد تا مورد قبول واقع شود. همان‌طور که مشاهده می‌شود میزان برآوردی آماره $F=3411$ می‌باشد. بنابراین چون این میزان از ۴ بزرگتر می‌باشد می‌توان گفت تمامی ضرایب برآوردی متغیرهای مستقل در حالت کلی بر نرخ رشد اقتصادی تأثیرگذار هستند.

ضریب متغیر C (عرض از مبدأ) نشان‌دهنده میزان عوامل مؤثر در الگو که به صورت متغیر مستقل وارد الگو نشده‌اند اما به صورت اثرات ثابت در جزء خطا آمده است. میزان برآوردی آن به طور کلی ۹/۴ می‌باشد (میزان

تأثیر آن در هر کشور در زیر $Fixed\ effects$ آمده است) به این معنی است که سایر عواملی که در نظر گرفته نشده و در جزء خطا به صورت اثرات ثابت آمده به میزان $9/4$ می‌باشد.

آماره $D-W$ (دوربین واتسون): در اکثر مدل‌های اقتصادی که با مدت زمان طولانی مواجه هستند آماره دوربین واتسون میزان خودهمبستگی میان متغیرها را نشان می‌دهد. اما در مدل‌های پانل دیتا که میزان دوره زمانی کوتاه می‌باشد این آماره دیگر نشان‌دهنده خودهمبستگی میان متغیرهای انتخابی نمی‌باشد و فقط می‌تواند نشان‌دهنده این مطلب باشد که آیا متغیر مهمی در الگو وجود داشته که لحاظ نشده باشد (محمدی، تیمور). مدل دوره زمانی ما ۷ ساله می‌باشد که یک دوره زمانی کوتاه‌مدت بوده بنابراین این متغیر نشان‌دهنده خودهمبستگی میان متغیرهای انتخابی نمی‌باشد.

۲-۶. تفسیر ضرایب

می‌دانیم که وقتی مدل به صورت دبل $\log$ باشد ضرایب معنی کشش (حساسیت) می‌دهند. به عبارتی دیگر ضرایب نشان‌دهنده درصد تغییرات در متغیر وابسته در ازای هر یک درصد تغییر در متغیر مستقل می‌باشد. اما اگر مدل به صورت ساده یعنی بدون $\log$ باشد ضرایب به صورت واحد نشان داده می‌شود یعنی در ازای هر یک واحد تغییر در متغیر مستقل میزان متغیر وابسته نیز یک واحد تغییر می‌کند و اگر مدل نیمه $\log$ باشد تغییرات فقط به صورت اثر نشان داده می‌شود.

۲-۶-۱. رتبه هر کشور در فضای کسب‌وکار (DB)

با توجه به این که تابع ما در این تحقیق برای متغیر مستقل رتبه هر کشور در فضای کسب‌وکار بدون $\log$ می‌باشد و از طرفی دیگر میزان متغیر وابسته مدل به صورت $\log$ می‌باشد پس فقط می‌توانیم بگوییم اثر این متغیر بر رشد اقتصادی چگونه می‌باشد. با توجه به اینکه ضریب به‌دست آمده برابر $0/0014-$ می‌باشد و این عدد یک عدد منفی است می‌توان گفت که رتبه هر کشور در فضای کسب‌وکار اثری عکس بر رشد اقتصادی دارد به عبارتی دیگر هرچه میزان رتبه بالاتر باشد رشد اقتصادی کمتر می‌شود. ضریب به‌دست آمده با تئوری که از مطالعات و پیشینه تحقیق بدست آمده سازگار می‌باشد.

۲-۶-۲. اشتغال (EMP)

با توجه به این که تابع ما در این تحقیق برای متغیر مستقل اشتغال $\log$ می‌باشد همچنین میزان متغیر وابسته مدل نیز به صورت $\log$ می‌باشد بنابراین ضریب این متغیر مستقل میزان حساسیت (کشش) را نشان می‌-

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۹۹
هد. به عبارتی دیگر اگر یک درصد میزان اشتغال افزایش پیدا کند میزان رشد اقتصادی، $1/01$ درصد افزایش پیدا می‌کند که اثر این متغیر با تئوری سازگار می‌باشد.

۶-۲-۳. سرمایه فیزیکی (CAP)

با توجه به این که تابع ما در این تحقیق برای متغیر مستقل سرمایه فیزیکی $\log$ می‌باشد همچنین میزان متغیر وابسته مدل نیز به صورت $\log$ می‌باشد بنابراین ضریب این متغیر مستقل میزان حساسیت (کشش) را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر اگر یک درصد میزان سرمایه فیزیکی افزایش پیدا کند میزان رشد اقتصادی، $0/21$ درصد افزایش پیدا می‌کند که اثر این متغیر با تئوری سازگار می‌باشد.

۶-۲-۴. حاکمیت قانون (RUL)

با توجه به این که تابع ما در این تحقیق برای متغیر مستقل حاکمیت قانون بدون $\log$ می‌باشد و از طرفی دیگر میزان متغیر وابسته مدل به صورت $\log$ می‌باشد پس فقط می‌توانیم بگوییم اثر این متغیر بر رشد اقتصادی چگونه می‌باشد. با توجه به اینکه ضریب به دست آمده برابر با $0/024$ می‌باشد و این عدد یک عدد مثبت است می‌توان گفت که حاکمیت قانون اثری مثبت بر رشد اقتصادی دارد. ضریب به دست آمده با تئوری سازگار می‌باشد. علت این که میزان این متغیر با یک دوره تأخیر محاسبه شده و اثر آن مثبت می‌باشد را می‌توان نوع حاکمیت نهادها در این دسته از کشورها دانست. زیرا در این دسته از کشورها برای اینکه قانونی را پذیرا شوند نیاز به زمان دارند به عبارتی دیگر برای اینکه قانونی در این کشورها اعمال شود نیاز به زمان آن هم یکساله می‌باشد. زیرا نهادها حاکمه در این دسته از کشورها بسیار ضعیف می‌باشد هم به لحاظ اعمال قانون هم به لحاظ فسادهای حاکمه که منجر به دور زدن قانون در این دسته از کشورها می‌شود.

۶-۲-۵. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)

با توجه به این که تابع ما در این تحقیق برای متغیر مستقل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی $\log$ می‌باشد همچنین میزان متغیر وابسته مدل نیز به صورت $\log$ می‌باشد بنابراین ضریب این متغیر مستقل میزان حساسیت (کشش) را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر اگر یک درصد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سال t م افزایش پیدا کند با تأخیری دو ساله میزان رشد اقتصادی، $0/073$ درصد افزایش پیدا می‌کند. علت آن را می‌توان نبود نیروی کار ماهر مناسب با ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این دسته از کشورها دانست. به عبارتی دیگر برای اینکه میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بتواند تأثیری بر رشد اقتصادی در این دسته از کشورها داشته باشد نیازمند

زمان آن هم دو ساله می‌باشد تا نیروی کار با آموزش لازم و متناسب با آن سرمایه، مهارت پیدا کند. اثر این متغیر با تئوری که از مطالعات گذشته به دست آمده سازگار می‌باشد.

۷. نتیجه‌گیری

در مقایسه اثرات ضرایب متغیرهای مستقل بر میزان رشد اقتصادی ضمن اینکه مشاهده می‌شود حاکمیت قانون، اشتغال، سرمایه فیزیکی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اثری مثبت و معنی‌دار بر رشد اقتصادی دارند، رتبه هر کشور در فضای کسب‌وکار اثری معکوس و معنی‌دار بر رشد اقتصادی دارد. همچنین در مقایسه بین ۲ ضریب میزان اشتغال و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی میزان اشتغال اثر بسیار بیشتری نسبت به میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد. این نشان‌دهنده اهمیت بسیار بالای سطح اشتغال در کشورهای مذکور می‌باشد. علت آن این است که اگر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی وارد کشوری شود اما تأثیری بر میزان اشتغال نداشته باشد آن سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای رشد و توسعه اقتصاد آن کشور نمی‌تواند مفید باشد یا به عبارتی دیگر اثر بسیار کمی دارد. بنابراین زمانی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌تواند مفید باشد که اولاً برای افراد آن کشور اشتغال ایجاد کند دوماً برای افراد آن کشور مهارت و تخصص ایجاد کند همچنین افراد این کشورها برای آن سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی باید دارای مهارت و دانش مورد نیاز باشند در غیر این صورت در رشد اقتصادی آن کشور تأثیری چندانی نمی‌تواند داشته باشد. اما در مقایسه بین حساسیت میزان سرمایه فیزیکی و میزان اشتغال بر رشد اقتصادی، میزان اشتغال ۴/۸ برابر، بیشتر بر رشد اقتصادی اثر می‌گذارد تا میزان سرمایه فیزیکی. که این خود نشان می‌دهند که مشکل عدم رشد اقتصادی در کشورهای G77 نبود سرمایه نیست بلکه عدم افراد ماهر در این گونه کشورها می‌باشد. در مقایسه بین ضریب سرمایه فیزیکی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مشاهده می‌شود که اولاً میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشد. علت می‌تواند کمبود زمینه‌های لازم برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این دسته از کشورها دانست. ثانیاً سرمایه فیزیکی در این دسته از کشورها در همان سال اثر می‌گذارد در حالی که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با دوسال تأخیر. همچنین هر چه قوانین حاکم بر بازار کسب‌وکار بیشتر شود میزان درجه سختی ورود به فضای کسب‌وکار نیز بیشتر می‌شود بنابراین افراد کمتری وارد این فضا شده و میزان تولید ناخالص داخلی کم می‌شود.

با توجه به میزان شاخص‌های حاکمیت قانون در فضای کسب‌وکار در ایران و رتبه ایران در این شاخص‌ها (رتبه ۱۳۷ در استخدام و اخراج نیروی کار، رتبه ۱۴۱ اخذ پروانه ساختمانی، رتبه ۴۸ در زمان و هزینه آغاز کسب‌وکار، رتبه ۱۱۳ در شاخص اخذ اعتبار، رتبه ۱۱۳ در حمایت قضایی از سهامداران) مشاهده می‌شود که ایران به لحاظ رتبه بد قوانین بر فضای کسب‌وکارش جزء کشورهای بسیار سخت‌گیر می‌باشد از طرفی با توجه به رابطه عکس رتبه مقررات کسب‌وکار و رشد اقتصادی می‌توان گفت ایران از فضای کسب‌وکار بدی برای رشد اقتصادی - اش برخوردار می‌باشد. در واقع نهادهای لازم برای رشد و پرورش فضای کسب‌وکار در ایران وجود ندارد.

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۱۰۱

همچنین چون ایران جزء کشورهای G77 می‌باشد بنابراین اعمال حاکمیت قوانین در ایران با یک دوره تأخیر و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با دو دوره تأخیر جواب می‌دهد.

به‌طور کلی می‌توان گفت: میزان بد حاکمیت قوانین در کشورهای G77 باعث شده که اولاً میزان سرمایه فیزیکی در داخل این کشورها کم باشد. ثانیاً باعث شده که میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به دلیل عدم اطمینان‌های موجود برای بازگشت سرمایه کم و با دو سال تأخیر جواب دهد. ثالثاً باعث شده که میزان اشتغال در این دسته از کشورها بسیار پایین باشد. همچنین باعث شده که رتبه این دسته از کشورها در فضای کسب‌وکار در رتبه‌های پایین و بد قرار بگیرد. بنابراین گسترش میزان رشد اقتصادی در کشورهای G77 بسیار کم است.

Archive of SID

منابع

۱. ابریشمی، حمید (۱۳۸۷)، "مبانی اقتصاد سنجی"، انتشارات دانشگاه تهران
۲. اشرف زاده، حمید رضا و نادر مهرگان (۱۳۸۷)، "اقتصاد سنجی پانل دیتا"، موسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران
۳. حسین زاده بحرینی، محمد حسین (۱۳۸۳)، "عوامل موثر بر امنیت سرمایه گذاری در ایران"، دو فصلنامه جستارهای اقتصادی، شماره دوم، ص ۱۰۹-۱۵۶
۴. امینی، علیرضا، آرش ولی نیا (۱۳۹۰)، "بررسی اثرات سهولت ورود و خروج به کسب و کار بر بهره‌وری کل عوامل: مطالعه موردی کشورهای منتخب در حال توسعه" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز
۵. رزمی، سید علی اکبر، رزمی، سید محمدجواد و سارا شهرکی (۱۳۸۸)، "تاثیر آزادی اقتصادی بر رشد اقتصادی با رویکرد مکتب نهادگرا: بررسی علی"، مجله‌ی دانش و توسعه (علمی-پژوهشی) سال شانزدهم، شماره‌ی ۲۸، پاییز ۱۳۸۸.
۶. سامتی، مرتضی. شهنازی، روح الله و زهرا دهقان شبانی (۱۳۸۵)، "بررسی اثر آزادی اقتصادی بر فساد مالی"، فصلنامه‌ی پژوهش‌های اقتصادی ایران، سال هشتم، شماره‌ی ۲۸، پاییز ۱۳۸۵، ۸۷-۱۰۵.
۷. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (آذر ماه ۱۳۸۸)، "بررسی چالش‌های فضای کسب و کار".
۸. فرقانی مقدم و مهدی محمدزاده (۱۳۹۰)، "بررسی اثر فضای کسب و کار بر رشد اقتصادی"

9. About doing business 2009 , world bank. 2008

10. Busse, mattias and Juseluisgroizard(2005), 'FDI, Regulation and Growth' , An Amprical Analysis.

11. Busse, mattias and Juseluisgroizard(2008), 'FDI, Regulation and Growth' , An Amprical Analysis.

12. Doing business 2010(islamicrepublik of iran).world bank.2009

13. Loayza Norman V; Oviedo, Ana María And Servén, Luis, (2005) , The Impact Of Regulation On Growth And Informality: Cross-Country Evidence , World Bank's Latin America.

14. Morrisset P. (2000), "Foreign Direct Investment to Africa: Policiesalso matter", Trans-national Corporation, Vol. 9(2), PP: 107-125.

15. Ngowi H. P. (2001), "Can Africa Increase its Global Share ofFDI?", West African Review, Vol.2(2): PP:1 – 22

بررسی تأثیر مقررات کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۱۰۳

16. Rivlin P. (2001). Economic Policy and Performance in the Arab World, London: Lynne Renner.

17. www.worldbank.org

18. WWW.UNCTAD.org

Archive of SID

پیوست:

Redundant Fixed Effects Tests
 Test cross-section fixed effects

			Pool: FIXED
Prob.	d.f.	Statistic	Effects Test
		839.51075	
0.0000	(18,71)	8	Cross-section F

Cross-section fixed effects test equation:

Dependent Variable: LOG(GDP?)

Method: Panel EGLS (Cross-section weights)

Date: 06/24/12 Time: 12:42

Sample (adjusted): 2006 2010

Included observations: 5 after adjustments

Cross-sections included: 19

Total pool (balanced) observations: 95

Use pre-specified GLS weights

White cross-section standard errors & covariance (d.f. corrected)

WARNING: estimated coefficient covariance matrix is of reduced rank

				Coefficient	
Prob.	t-Statistic	Std. Error	t		Variable
0.0000	13.61823	0.384098	5.230732		C
0.2258	-1.219732	0.021181	-0.025835		LOG(EMP?)
0.0000	25.62202	0.029417	0.753730		LOG(CAP?)
0.0000	5.346622	0.000545	0.002913		RUL?(-1)

۱۰۵.....G77 بررسی تأثیر مقررات کسب و کار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای

0.8277 0.218259 0.000325 7.10E-05 DB?
 0.5635 -0.579887 0.008372 -0.004855 LOG(FDI?(-2))

Weighted Statistics

32.1677 Mean dependent
 8 var 0.806688 R-squared
 10.6400 Adjusted R-
 5 S.D. dependent var 0.795828 squared
 15.7070
 2 Sum squared resid 0.420099 S.E. of regression
 0.03435
 6 Durbin-Watson stat 74.27916 F-statistic
 0.000000 Prob(F-statistic)

Unweighted Statistics

25.4541 Mean dependent
 0 var 0.819495 R-squared
 0.02728
 9 Durbin-Watson stat 12.47493 Sum squared resid

Archive of SID

Correlated Random Effects - Hausman Test

Pool: FIXED

Test cross-section random effects

Prob.	Chi-Sq. d.f.	Chi-Sq. Statistic	Test Summary
0.0004	5	22.582591	Cross-section random

Cross-section random effects test comparisons:

Prob.	Var(Diff.)	Random	Fixed	Variable
0.0049	0.027284	0.344935	0.809817	LOG(EMP?)
0.0000	0.000281	0.214719	0.138020	LOG(CAP?)
0.1270	0.000000	0.004905	0.003945	(RUL?(-1))
0.6814	0.000000	-0.000136	-0.000119	DB?
0.0359	0.000018	0.027822	0.018959	LOG(FDI?(-2))

Cross-section random effects test equation:

Dependent Variable: LOG(GDP?)

Method: Panel Least Squares

Date: 06/24/12 Time: 12:43

Sample (adjusted): 2006 2010

Included observations: 5 after adjustments

Cross-sections included: 19

Total pool (balanced) observations: 95

Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficien t	Variable
0.0000	8.645931	1.532234	13.24759	C
0.0000	4.474369	0.180990	0.809817	LOG(EMP?)
0.0035	3.020682	0.045692	0.138020	LOG(CAP?)
0.0043	2.949771	0.001337	0.003945	RUL?(-1)

بررسی تأثیر مقررات کسب و کار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای G77.....۱۰۷

0.6843 -0.408272 0.000291 -0.000119 DB?
 0.0459 2.031523 0.009332 0.018959 LOG(FDI?(-2))

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

25.4541	Mean	dependent		
0	var		0.998737	R-squared
0.85745				Adjusted
4	S.D. dependent	var	0.998328	squared
-				
3.64910				
1	Akaike info criterion	0.035066	S.E. of regression	
-				
3.00391				
1	Schwarz criterion	0.087304	Sum squared resid	
-				
3.38839	Hannan-Quinn			
6	criter.	197.3323	Log likelihood	
0.92992				
6	Durbin-Watson stat	2440.613	F-statistic	
		0.000000	Prob(F-statistic)	

Archive of SID

Dependent Variable: LOG(GDP?)
 Method: Pooled EGLS (Cross-section weights)
 Date: 06/24/12 Time: 12:45
 Sample (adjusted): 2006 2010
 Included observations: 5 after adjustments
 Cross-sections included: 19
 Total pool (balanced) observations: 95
 Linear estimation after one-step weighting matrix
 White cross-section standard errors & covariance (d.f. corrected)
 WARNING: estimated coefficient covariance matrix is of reduced rank

Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficien t	Variable
0.0000	9.710560	0.969514	9.414526	C
0.0000	16.35630	0.062341	1.019661	LOG(EMP?)
0.0000	6.616970	0.032503	0.215070	LOG(CAP?)
0.0000	4.656715	0.000533	0.002484	RUL?(-1)
0.0950	-1.691927	8.77E-05	-0.000148	DB?
0.0002	3.898599	0.001875	0.007309	LOG(FDI?(-2))
				Fixed Effects (Cross)
			-0.053821	_ALG—C
			1.163930	_ARG—C
			-1.772855	_BAN—C
			0.232141	_COL—C
			0.857574	_DOM—C
			-0.130446	_EGY—C
			-1.920893	_IND—C
			-1.216988	_INDO—C
			-0.242673	_IRA—C
			-0.089990	_MOR—C
			0.103411	_PER—C

۱۰۹.....G77 بررسی تأثیر مقررات کسبوکار و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای

1.272737 _SAU—C
 2.157784 _SIN—C
 -0.504056 _THA—C
 0.664001 _TUN—C
 1.552409 _URU—C
 0.786650 _VEN—C
 -1.688020 _VIE—C
 -1.170894 _PAK—C

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

Weighted Statistics

32.1677	Mean	dependent		
8	var		0.999096	R-squared
10.6400				Adjusted R-
5	S.D. dependent var	0.998803		squared
0.07345				
4	Sum squared resid	0.032165		S.E. of regression
1.17003				
5	Durbin-Watson stat	3411.578		F-statistic
			0.000000	Prob(F-statistic)

Unweighted Statistics

25.4541	Mean	dependent		
0	var		0.998594	R-squared
0.80174				Sum squared
3	Durbin-Watson stat	0.097197		resid
